

Sygn. akt I ACz 314/13

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. L.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w upadłości

likwidacyjnej

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 5 lutego 2013 r., sygn. akt I C 1673/12

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zwolnić powódkę od kosztów sądowych w zakresie kwoty 8.437 zł.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt I ACz 314/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił wniosek powódki o częściowe zwolnienie od kosztów sądowych w sprawie w zakresie 8437 zł z uwagi na fakt, że nie wykazała ona, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Sąd Okręgowy ustalił, że wcześniej powódka utrzymywała się z wynagrodzenia w wysokości 8900 zł miesięcznie, lecz obecnie korzysta z trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia umowy o pracę, po upływie którego przysługiwać jej będzie zasiłek dla bezrobotnych w wysokości około 4700 zł. Miesięczne wydatki powódki wynoszą około 8760 zł, nadto posiada ona oszczędności w kwocie 4000 zł. Sąd I instancji zważył, że część wydatków miesięcznych, na jakie powołuje się powódka, to zobowiązania wobec banków (950 zł miesięcznie), koszty te nie są wydatkiem niezbędnym do utrzymania siebie i rodziny i nie mają pierwszeństwa przed zobowiązaniami wobec Skarbu Państwa. Strona inicjująca proces powinna liczyć się z wydatkami na ten cel i czynić w związku z tym stosowne oszczędności. Zdaniem Sądu orzekającego, skoro powódka o problemach finansowych pozwanej spółki wiedziała już w sierpniu 2012 r., to mogła przygotować się do procesu pod kątem finansowym.

Powyzsze postanowienie zaskarżyła zażaleniem powódka w całości i wniosła o jego zmianę poprzez uwzględnienie wniosku o zwolnienie jej od opłaty sądowej od pozwu w zakresie kwoty 8437 zł. Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) przez jego niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji błędną odmowę częściowego zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych. Skarżąca w uzasadnieniu zażalenia podniosła, że Sąd orzekający nie uwzględnił całokształtu jej sytuacji majątkowej, gdyż jej dochód znacząco się zmniejszył, a konieczność uiszczenia opłaty sądowej od pozwu oznaczałaby konieczność zapożyczenia się, powódka nie posiada zaś zdolności kredytowej.

Zdaniem powódki obsługa kredytu zaciągniętego na zakup samochodu również nie może dyskwalifikować jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, samochód jest jej bowiem niezbędny do codziennego funkcjonowania. Wydatki miesięczne generowane są także w związku z problemami zdrowotnymi córki powódki (...). Skarżąca podniosła nadto, że jej zdaniem nie ma ona obowiązku uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu, nie ma bowiem takiego wymogu do czasu ukończenia postępowania. Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekający w innych, analogicznych sprawach dochodził zresztą do podobnych wniosków.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszego zażalenia ma kwestia istnienia po stronie powódki obowiązku uiszczenia opłaty sądowej uzupełniającej dotychczas uiszczoną opłatę sądową od pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym (dalej - (...)). Należy bowiem mieć na względzie, że powódka wniosła niniejszy pozew w ramach (...), wraz z wymaganą w tym postępowaniu opłatą sądową wynoszącą % część opłaty stosunkowej, zgodnie z art. 19 ust.2 pkt 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.jedn. Dz.U. z 2010 r., Nr 90, poz.594 ze zm. - dalej: u.k.s.c.). Wobec uznania, że w sprawie brak jest podstaw do wydania nakazu zapłaty w (...), właściwy Sąd przekazał sprawę do sądu właściwości ogólnej, tj. do Sądu Okręgowego w Gdańsku na zasadzie art.505³³ § 1 k.p.c.

Przepis art.505³⁷ § 1 k.p.c. stanowi, że po przekazaniu sprawy m.in. na podstawie art.505³³ k.p.c. przewodniczący wzywa powoda do usunięcia braków formalnych pozwu oraz uzupełnienia pozwu, w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznawana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania, zaś w przypadku nieusunięcia braków formalnych pozwu sąd umarza postępowanie. W sytuacji przekazania niniejszej sprawy z (...) do postępowania zwykłego, winien „uaktywnić się” wymóg ogólny uiszczenia opłaty sądowej od pozwu, wynikający z treści art.10 u.k.s.c, jednak w świetle regulacji (...) nie jest to tak oczywiste. Art.505³⁷ § 1 k.p.c. wskazuje bowiem na konieczność usunięcia braków formalnych pozwu oraz na konieczność uzupełnienia pozwu. Przepis ten jest zatem uregulowaniem całkowicie odrębnym od zawartego w art. 130 § 1 k.p.c, który skuteczne wniesienie pisma procesowego do sądu warunkuje zachowaniem warunków formalnych i uiszczeniem należnej opłaty. Braki formalne w art. 130 § 1 k.p.c zdefiniowane zatem zostały jako warunki formalne oraz odrębne od nich warunki fiskalne, których łączne spełnienie umożliwić ma nadanie sprawie biegu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do utożsamiania przewidzianego w art.505³⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. wymogu usunięcia braków formalnych pozwu z obowiązkiem usunięcia takich braków, wynikającym z art. 130 § 1 k.p.c. Pismo procesowe wniesione do sądu jako pozew dotknięty brakami nie jest bowiem tym samym co pozew zawisły skutecznie w ramach (...), zbadany przez właściwy sąd i przekazany jako sprawa do sądu właściwości ogólnej na zasadzie art.505³³ k.p.c. Wniesienie pozwu w (...), spełniającego wymogi szczególne tego postępowania, wskazane w art.505³¹ i art.505³² k.p.c. oraz opłaconego zgodnie z treścią art. 19 ust.2 pkt 2 u.k.s.c, powoduje stan zawiśnięcia sprawy, która w razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w (...) znajduje swoją kontynuację w sądzie właściwości ogólnej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego kontynuacja ta nie wymaga uprzedniego wniesienia opłaty uzupełniającej od pozwu. Za taką tezę przemawia nie tylko przedstawiona wyżej istotna różnica pomiędzy pismem procesowym wniesionym do sądu jako pozew dotknięty brakami w rozumieniu art. 130 § 1 k.p.c. a sprawą przekazaną do sądu właściwości ogólnej przez sąd właściwy w (...), do którego pozew ten został już skutecznie wniesiony. Decydujące znaczenie należy w tym względzie przypisać normom u.k.s.c, określającym zasady i tryb pobierania kosztów sądowych w sprawach cywilnych (art.1 u.k.s.c). Zgodnie z art.3 ust.1 tej ustawy, opłacie podlega pismo, jeżeli przepis ustawy przewiduje jej pobranie. Należy stwierdzić, że żaden z przepisów u.k.s.c. nie przewiduje pobrania opłaty uzupełniającej od pozwu, przekazanego w sprawie zawisłej w (...) do sądu właściwości ogólnej. Pozew ten został już bowiem należycie opłacony, kwotą stanowiącą % opłaty stosunkowej od pozwu. Złożenie pozwu w (...) nakładało na powódkę obowiązek określony

w przepisie art. 19 ust.2 pkt 2 u.k.s.c. - uiszczenia czwartej części opłaty i powódka obowiązek ten należycie wypełniła. Wskazany przepis (ani żaden inny przepis u.k.s.c.) nie przewiduje natomiast obowiązku wniesienia w sytuacji powódki opłaty uzupełniającej. Powinność taka została określona, w art.19 ust.4 u.k.s.c, jedynie w odniesieniu do przypadków wniesienia przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym. W ocenie Sądu Apelacyjnego w obecnym stanie prawnym brak jest podstaw do stosowania wykładni rozszerzającej tego przepisu, skoro opłacie, w myśl art. 10 u.k.s.c, podlega tylko takie pismo, które wymaga opłaty, a wymóg taki musi wynikać z ustawy (zgodnie z art.3 u.k.s.c), zaś normy takiej nie wprowadzono ani w u.k.s.c, ani w przepisie szczególnym, za jaki należy uznać art.505³⁷ § 1 k.p.c.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że zaskarżone postanowienie odnosi się do kwestii zwolnienia skarżącej od obowiązku, nałożonego na nią wadliwie na obecnym etapie postępowania, w związku z przekazaniem przez Sąd Rejonowy sprawy z (...) do postępowania zwykłego. Zarzuty zażalenia są w tym względzie zasadne, nie mogą jednakże decydować o zasadności zażalenia.

Wobec niezaskarżenia przez powódkę zarządzenia w przedmiocie obowiązku uiszczenia przez nią opłaty uzupełniającej od pozwu, odnieść się należy do pozostałych zarzutów zażalenia, w których kwestionowana jest odmowa zwolnienia powódki od kosztów sądowych co do kwoty 8.437 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego zażalenie jest w tym zakresie zasadne. Za dostatecznie wykazane przez powódkę uznać należy, że nie jest ona w stanie bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania własnego i córki ponieść opłaty żadnej przez Sąd.

Sąd orzekający winien był mieć na względzie, że powódka na stałe mieszka w (...), gdzie prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z małoletnią córką (lat 7). Powódka jest (...), a od początku marca 2013 roku pozostaje osobą bezrobotną po utracie pracy i utrzymującą się z zasiłku wynoszącego około 10.000 (...), tj. równowartość około 4.700 zł. Nie może jednak ująć z pola widzenia Sądu, że powódka - mieszkając w innym kraju, ponosi koszty utrzymania dostosowane do warunków panujących zagranicą, zatem deklarowany przez nią dochód nie może być oceniany w relacji do przeciętnych kosztów utrzymania w Polsce, które są niższe niż w(...). Z oświadczenia o stanie majątkowym i osobistym skarżącej nie wynika, by otrzymywała ona alimenty na dziecko, przeciwnie, powódka podnosiła, że sama ze swoich dochodów utrzymuje obecnie małoletnią, będącą dzieckiem w wieku szkolnym i wymagającym istotnych wydatków, także z uwagi na wymaganą dietę. W tym stanie rzeczy przyznanie przez powódkę faktu posiadania oszczędności w kwocie 4.000 zł, nieprzekraczającej wysokości otrzymywanego przez nią jednomiesięcznego zasiłku dla bezrobotnych, nie uzasadnia oceny, że winna ona przeznaczyć je na koszty sądowe w niniejszej sprawie, tym bardziej, że kwota ta nie stanowi nawet połowy kwoty wymaganej przez Sąd pierwszej instancji. W sytuacji utraty pracy i przejścia na znacząco niższe świadczenie socjalne, wobec deklarowanych stałych a wysokich kosztów utrzymania powódki i dziecka (nawet bez kwestionowanej przez Sąd spłaty kredytu bankowego, stanowiącej relatywnie niewielką część jej miesięcznych wydatków) oczywiste jest, że kwota zasiłku nie pokrywa tych kosztów, zatem wymagają one uzupełnienia z posiadanych jeszcze środków, których wartość jest niewielka w stosunku do ponoszonych kosztów bieżącego utrzymania. Z przyczyn szeroko omówionych powyżej nie można też było zasadnie wymagać od powódki liczenia się z obciążeniem jej przez Sąd Okręgowy opłatą uzupełniająca od pozwu. W wysokości trzykrotnie wyższej niż kwota dotychczas uiszczona.

Biorąc powyższe pod uwagę, według oceny Sądu Apelacyjnego, powódka wykazała spełnienie przesłanek z art. 102 ust.1 u.k.s.c, zatem przyznanie jej zwolnienia od kosztów sądowych, wymaganych w oparciu o omawiane wyżej zarządzenie, znajduje dostateczne uzasadnienie w okolicznościach sprawy. W tych warunkach, na zasadzie art.386 § 1 k.p.c. w związku z art.397 § 2 k.p.c, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.